

Naslov: Moja pisma Tartagli, Jimeku, Račiću i Steineru govore mnogo toga o meni

Autor: PIŠE PATRICIA KIS

Rubrika/Emisija: Kultura

Žanr: izvješće

Površina/Trajanje: 1.316,29

Naklada: 66.000,00

Ključne riječi: HAZU, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Akademik

RUKOVET Danas se u HAZU otvara izložba Josipa V.

PIŠE PATRICIA KIŠ

Moja je žena bila mrtva. Zvao me kustos Milovac u likovnu koloniju u Portorož. Odlučio sam otići. Bio sam desperatan, nisam se mogao uklopiti. Išao sam svaki dan do Pirana, vraćao sam se istim putem", ovako Josip Vaništa opisuje nastanak dvije slike, "Portorož, more, 14 sati" i "Portorož, more, 16 sati" koje su nastale sredinom devedesetih.

Slike su, sada, izložene kao diptih. Horizont je na pola slike, opisuje ga tanka linija, sve je minimalističko, i sve je opisano bojom. Na prvoj slici nebo je skoro pa ružičasto, more svijetlo, na drugoj su se slici nad morem nadvili tamni, tmurni, teški oblaci.

Specifičan pogled

Izložba koja se danas u podne otvara u Palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti zove se "Rukovet", izlažu se eksponati, projekti, crteži, kolaži, edicije, dokumentacija, a iako su obuhvaćeni mnogi segmenti Vaniština rada, nema pretenzije retrospektive, već je specifičan pogled na jedan raznolik opus, ona je u stvari poput dnevnika, emotivnog i intelektualnog, dnevnika koji ovaj umjetnik vodi desetljećima. Dobar dio radova ovom se prigodom prvi put izlaže. Izložba je podijeljena u dva dijela, u predvorju Palače, u obliku križa postavljene su vitrine s dokumentacijom. U dvorani broj deset Strossmayerove galerije, pak, izloženo je 29 radova, koji godinom počinju u 1944., do danas. Predgovor piše Tonko Maroević, postav je radio arhitekt Nenad Fabijanić.

I ovdje ima društvenoanagažiranih radova, kolaža, kakvi su trenutačno i na izložbi u Budimpešti, u Ludwig muzeju. Takav je primjer sljedeći kolaž: Livno u mraku, prizor izrezan iz novina, iznad kojeg je Dürerov šišmiš kojim se poziva na jedan koncert ozbiljne glazbe: "Izgleda da nije povezano, ali jest. Moja je fiksna ideja da se dogodilo nešto nečuvano, da je došla zvijer u liku Ratka Mladića. No, ako beštija drijema od umora, ne znači da ne želi nastaviti dalje svoj posao. U tom sam očajanju napravio ovaj

Moja pisma Tartagli, Juneku, Račiću i Steineru govore mnogo toga o meni

Izloženo je 600 listova korespondencije s mitskim likovima umjetnikova života

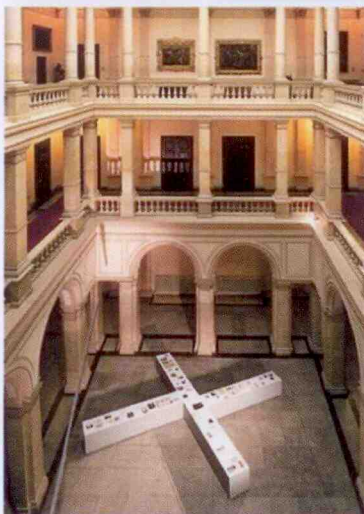
kolaž", kaže Vaništa. U neposrednoj blizini jedna gorgonaška, nihilistička misao, piše: "Ne izlagati/Treba samo isprazniti prostor", priča je to, kaže dalje umjetnik, o "egzistiranju u nemogućim prilikama u kojima smo živjeli i u kojima živimo".

Mnogo stariji rad "Srebrna linija", neutralna, horizontalna crta, do koje je platno na kojemu piše: "Zanimanje za nešto što je s one strane slikarstva", također govore o gorgonaškom duhu, duhu grupe koja je odredila umjetnost šezdesetih godina.

Među novijim je radovima "Golgota": "Golgotu sam napravio inspiriran Krlježom, to je njegova tema, on je često spominje, interpretira ju kao agnostik, on vidi ljudsku patnju i nepravdu koja je učinjena jednom čovjeku. Može se vidjeti kamena kuća, brdo, a raspelo je gore, na vrhu, kolaž papirica je naznaka mjesta gdje se mogla dogoditi nesreća. Drago mi je da ste zapazili ovaj rad."

Lijepa glava Isusa

Noviji je rad i "Isus iz Perpignana u Hrvatskoj", izduženo, zabrinuto lice koje kao da izranja iz sive boje; "Nikada nisam vidio potresniju, ljepšu glavu kao na skulpturi 'Isus iz Perpignana' iz 12. stoljeća

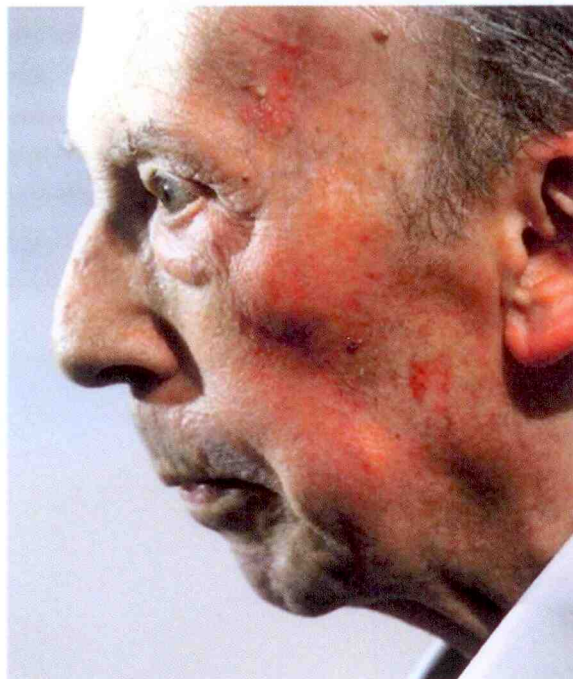

GORE LIJEVO

Studija po Derainu
GORE
Na sliku iz 1954.
Lanterna
Magica prebačena je tamna tkanina.
Rad sada datira u 2014. godinu
LIJEVO
U obliku križa u prizemlju Palače su postavljene vitrine u kojima je izložena dokumentacija

nište, u povodu njegova 90. rođendana

TOMISLAV VEŠIĆ / FOTO: DPA

koja se nalazi u Musee de l'Homme. Više sam ju puta pokušao interpretirati. U ovoj je interpretaciji ona glava zabrinutosti nad Hrvatskom."

Iz ove je godine projekt "Lanterna Magica. In memoriam"; riječ je o slici iz pedesetih godina, preko koje sada, dijelom, stoji prebačena tamna tkanina. "Nastala je 1954. godine u malom ateljeu u Barčićevoj 6, u kući sazidanom dobrotvornim radom stanovnika Martičeve ulice 6, na šestom katu bez lifta.

Sliku je kupio Ivo Steiner, predsjednik Komisije Ministarstva za otkup likovnih djela, a Komisija ju je dodijelila Modernoj galeriji u Rijeci u osnivanju. Tamo je nikada nisam vidio u stalnom postavu. Leži u podrumu galerije više od šezdeset godina. Počiva u miru."

A u donjem prostoru, u Palači, korespondencija, 600 listova, svaki od njih govori o ljudima koji su Vaništi značili i znače, Marinu Tartagli, Jo-

sipu Račiću, Milanu Steineru, Leu Juneku..., u umjetničkoj interpretaciji gotovo mit-skih likova, kojima se često, i pisanom riječi, vraća.

Tajanstvena novčanica

Među ostalim, tu je i priča o tajanstvenoj novčanici koja je bila kod Račića u trenutku njegove smrti, u jeftinoj hotelskoj sobi, gdje je pronađen ustrijeljen; na novčanici je policijskom istragom otkriven zapisan nepoznat telefonski broj. Također, i snimka kuće Vidrić na Gornjem Prekrižju, u kojoj je Babićeva "Crna zastava" bila pohranjena šezdesetih godina. Pa priča o Milanu Steineru: "Zahvaljujući skromnosti Ive, opus njegova brata Milana nije rastepen nego sačuvan unatoč skromnom životu, u kojem je živio s Odette Masson, koja prezime nosi od svog prvog supruga, velikog francuskog slikara. Prijateljivali smo, bio sam njegov skrbnik."

Kuriozitet su pisma Lea Juneka baurumici Nikolić, te prepiska Juneka i Vanište: "Barunica je Juneku bila pokroviteljica, fantazirala je i da će biti slikarica. Kada je Junek otišao u Pariz, pisao joj je o slikarstvu. Pisma je čuvala do svoje smrti, zatim ih je poklonila meni." Kod Vanište je čak 450 pisama. ●

U dvorani 10 Strossmayerove galerije izloženo je 29 radova nastalih od 1945. godine do danas

KRNJI INTERVJU

Inspiracija? Ja ne znam što je to

Kada smo, u povodu izložbe Josipa Vanište, pokušali napraviti veći razgovor na temu profesorova stvaralaštva, pokazalo se dato, kako je objasnio, nije moguće jer na dio pitanja "ne mogu iskreno odgovoriti zbog osjetljivosti moga položaja u kojem sam ovoga časa". No, akademik Vaništa ipak se pobrinuo da ne odemo neobavljena posla. Odabrao je i odgovorio na nekoliko pitanja i to na način koji karakterizira njegovo pisanje, kratko, sažeto, vaništinski. A razgovor je, naravno ne bez razloga, naslovio kao "Krnji intervju".

● **Jeste li zadovoljni onim što ste postigli, karijerom koju ste ostvarili?**

- Nisam uspio, nisam stvorio karijeru.

● **Koliko je za uspjeh u životu važan faktor sreće?**

- Moja je majka znala reći, nije bio sretan, nije imao sreće. Vjerovala je da je sreća nešto izuzetno i da je moguće samo pojedinci rođenjem.

● **Slušate li kao većina drugih umjetnika glazbu dok slikate?**

- Glazba se sluša samo noću, nije za dan i ne sluša se u društvu.

● **Koliko pratite televiziju ili radio?**

- Radio je monolog, nešto nepodnošljivo. Volim monolog, ako je dobar. Razgovor dvoje ljudi najljepši je oblik komuniciranja.

● **Kada najradije slikate?**

- U bilo koje vrijeme i danju i noću, ako je mir, trenutak kada se okovavše čini savršenim.

● **Gdje nalazite inspiraciju za svoje stvaralaštvo, kako dolazite na ideju što ćete slikati?**

- Inspiracija? Ne znam što je to. Slika nastaje u radu.

● **Koja je svjetlost najpogodnija za slikanje?**

- Hladna sjeverna svjetlost je najbolja svjetlost za slikara. Slikati na suncu nije pogodno. ● **Mladen Pleše**